

УДК 811.161.2'373.611
<https://doi.org/10.33989/2524-2490.2019.31.195721>

НІНА СТЕПАНЕНКО

ORCID: 0000-0002-0934-784X

(Полтава) (Poltava)

Place of work: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

Email: pnp18@gmail.com

СЕМАНТИКА, СПОЛУЧУВАНІСТЬ, СИНОНІМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ЛОКАТИВНИХ ПРЕФІКСІВ ПРИ-, ВИ-

Статтю присвячено аналізу семантичної структури, синонімічних зв'язків локативних префіксів ПРИ- і ВИ-. Доведено, що вони належать до розряду неодназначних морфем і перебувають у корелятивних зв'язках із різними просторовими прийменниками, беруть активну участь у формуванні конкретних просторових значень. Установлено лексико-семантичні типи дієслів, з якими сполучаються досліджувані префікси, і лексико-семантичний спектр іменників, які з прийменниками-корелятами заповнюють залежну від основних носіїв валентності синтаксичну позицію. Визначено особливості семантичної узгодженості на префіксально-прийменниковому рівні, представлено чинні в сучасній українській мові типи префіксально-прийменникової кореляції. Описано синонімічні ряди префіксів, виокремлено ознаки, за якими протиставляються компоненти синонімічних рядів. Сформовано показник частотності префіксів, префіксальних дієслів. Ідентифіковано маркери диференційованого локативного значення, розкрито механізм їхньої взаємодії з урахуванням принципу лексико-семантичної вибірковості на рівні "префікс – дієслово-мотиватор", "дієслово – придієслівний іменник", "прийменник – іменник", "префікс – прийменник", "основний носій валентності – припредикатний локативний конкретизатор".

Ключові слова: префікс ПРИ-; префікс ВИ-; префіксально-прийменникова кореляція; локативна семантика; синонімічні префікси; прийменники-кореляти.

Постановка проблеми, мети та завдання, аналіз досліджень і публікацій щодо теми. У лінгвістиці просторовим відношенням присвячена значна література. Існують численні дослідження, у яких описано простір як філософську категорію і способи її вираження в мові (Л. М. Засоріна, Т. П. Засухіна, В. Т. Павлов, М. І. Степаненко). Великий інтерес викликають ті наукові розвідки, у яких увага вчених зосереджена на виявленні механізму конституювання того або того локативного значення. Ідеться про семантику основних носіїв валентності, їхню морфемну будову, значеннєву наповнюваність припредикатних поширювачів у вигляді зрідка словоформ, а типово прийменниково-відмінкових форм (М. В. Всеволодова, Є. Ю. Владимирський, Д. В. Уткін, О. П. Безпалько, О. С. Мельничук, М. Я. Плющ, І. І. Слинко, Є. К. Тимченко, М. І. Фурдуй, З. С. Шкаран). У мовознавчій науці винятково актуальною була й залишається системна характеристика конститутивних можливостей дієслівних пре-

© Степаненко Н.

фіксів, яким властива семантична поліфункційність (І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський, С. О. Соколова, С. П. Галаур, Н. П. Гальона, В. Г. Войцехівська).

Актуальність пропонованого дослідження пов'язана з потребою комплексного вивчення просторових префіксів як двобічних мовних одиниць, що беруть участь у структуруванні різних типів локативних значень, установлення їхнього корелятивного зв'язку з прийменниками як компонентами прийменниково-відмінкових форм, що сполучаються з префіксальними дієсловами.

Метою статті є аналіз семантичної наповнюваності, синтагматичних властивостей, синонімічних зв'язків багатозначних локативних префіксів ПРИ- і ВИ-, з'ясування їхньої ролі у творенні просторової семантики на рівні конструкцій "префіксальне дієслово + локативний прийменник + іменник у формі непрямого відмінка".

У процесі дослідження використано такі основні **методи**: компонентний аналіз (для ідентифікування лексико-семантичних груп префіксальних дієслів і залежних від них іменників, які разом із прийменниками-корелятами префіксів формують припредикатну позицію); метод порівняння (для виявлення спільних і відмінних ознак префіксів-синонімів, типів префіксально-прийменникової кореляції); метод кількісного підрахунку (для встановлення ступеня продуктивності локативних префіксів); описовий метод (для системної характеристики зібраного матеріалу).

Виклад основного матеріалу. Семантична структура префікса ПРИ- докладно описана в монографії Світлани Соколової. У його значеннєвому обсязі виокремлено три сегменти – локативний (*прибігти, прибудити, принести, привезти, приволокти, прислати*), неповнота вияву ознаки (*прибліднути, прижовкнутити, прив'ялити*), результативний (*примирити, присоромити, присватати, приторгувати*) (Соколова, 2003, с. 235-237). У дослідженні наголошено й на тому, що "основне просторове значення певною мірою відповідає прийменникові – прибуття або доставлення у певне місце", а "мотиваторами дієслів у такому випадку найчастіше виступають дієслова спрямованого руху у широкому розумінні" (Соколова, 2003, с. 235-236). Вирізнена локативна семантика постає у вигляді конкретизованих планів змісту. На їхнє формування впливають різні чинники, передусім дієслова, з якими сполучається префікс, прийменники, з якими він вступає у відношення безпосередньої або опосередкованої кореляції, іменник, із яким прийменник-корелят структурує прийменниково-відмінкову форму, що виконує в реченні роль припредикатного локативного конкретизатора. Зрештою, демаркаційну функцію може перебирати на себе контекст у його мікро- й макроформаті.

Префікс ПРИ- бере участь у конституюванні локативної семантики "контакт між двома або кількома точками простору". Регулярними для нього є сполучення з обмеженим колом дієслів (ідеться про вербативи контактної дії: *припасти, прижатися, приторкнутися, притулитися, прилипнути, прикласти, приставити, притиснутися, прихилитися, прибити, приробити, приколотити, прив'язати, прикипіти*) і кореляція з прийменником ДО, який уживається з родовим відмінком. Лексико-семантичний склад іменників, що формують прийменниково-відмінкову структуру ДО + Ngen, як і спектр дієслів, обмежений. Його репрезентують субстантиви, у значеннєвій структурі яких експліцитно вичленується поняття "поверхня". Це передусім назви різних предметів і їхніх частин (*ослін, ліжка, лава, замок, віз, башта, колесо, ясла, одяг*), найменування частин тіла людини або тварини (*живіт, горло, рот, піднебіння, чоло, коліна, груди, лоб, лапа, хвіст*), напр.: *А Нулика прив'язали до ослона* (І. Микитенко); *Але Лота прикипіла до підлоги* (А. Дімаров); *Гофійка ... притупила до печі замерзлі*

руки (М. Коцюбинський); Морозні пальці **приклада до скла** (В. Симоненко); ... [люди] **приторкалися до його одежі чи сивої**, з прозеленню бороди (М. Стельмах); Добриня **виїхав наперед, приклав долоні до рота** (В. Малик); **Притис до зуба щільно зуб** (П. Грабовський); Потім **приставив їй [паличку] до рота** (В. Винниченко); ... Мірошниченко **прикладає велику руку до чола** (М. Стельмах); Ребекка **заплакала, припала йому до грудей** (В. Малик); Хлопці **догадуються і прив'язують до хвоста ганчірку** (В. Винниченко); ... [він] **притулив цурупалок до Гаврилового лоба** (І. Микитенко). Нерідко в ролі залежного слова фіксуються іменники на позначення будівель і їхніх частин, огорож (стіна, бійниця, хлів, вікно, паркан), різних типів покривів (земля, вода, сніг, шкіра), напр.: ... **варта притискає колону до парканів** (І. Багрянний); Блідий Степан Кушнір ... **мовчки притуляється до дверних варцабів** (М. Стельмах); Темін **придавила човен до води** (М. Стельмах); ... [жолудь] **зручніше припадає до землі** (М. Стельмах).

Префікс ПРИ- може вступати в синонімічні зв'язки з префіксом ДО-. Функцію мотиватора в такому разі виконує дієслово *торкатися* ('доторкатися до кого-, чого-небудь' (Білодід, 1979, с. 205), напр.: *Тільки приторкнувся до постелі* – *здалося, немов осміхнулася подушка, розкриваючи мені м'які обійми* (С. Васильченко) – ... *доторкнулася обережно рукою до лоба* (А. Головка).

Крім прийменника ДО, можливим корелятом префікса ПРИ- є прийменник К/К, що вживається з давальним відмінком, напр.: *І гнізда лишивши свої, К землі пригорталися птахи* (Б. Олійник); *Ще як руку притулив к серцю їк свому* (П. Тичина). Описуваний синонім конструкції ДО + Ngen сприймається на сучасному етапі розвитку української мови "як архаїчний елемент синтаксису" (Вихованець, 1975, с. 87). Конкуренція між прийменниково-відмінковими формами ДО + Ngen і К/К + Ndat, яка почалася ще в XIV–XV cc. (Болдырев, 1982, с. 60), завершилася. Перша конструкція повністю витіснила другу. Слід існування в українській мові синтаксем із прийменником К/К знаходимо у фольклорі, текстах художньої літератури, причому всі приклади вживання мають стилістичну маркованість.

Префікс ПРИ-, як і морфеми ЗА-, В-/ВВІ-/ВІ-/У-/УВІ-, ВІ-, З-/ЗІ-/ІЗ-/ІЗІ-/С-/ІС-, ПО-/ПІ-, ПРО-, НА-, ПЕРЕ-, бере участь у структуруванні просторового значення "спрямування дії в межі чи всередину просторової одиниці". Виділені форманти корелюють із прийменниками ДО і В/У, що функціонують у складі прийменниково-відмінкових форм ДО + Ngen і В/У + Nacc, НА + Nacc. Важливо наголосити, що найвиразніше семантику "перемістити(ся), проникнути в що-небудь, усередину чогось" (Русановський, 1986, с. 229) реалізують префікси В-/ВВІ-/ВІ-/У-/УВІ- і ЗА-. Цим і пояснюється те, що вони вирізняються високим ступенем продуктивності. Інші префікси мають нижчі функційні можливості, що відображає така ілюстрація:

Обсяг досліджуваного матеріалу	Частота вживання дієслів із префіксами (у %)								
	ЗА-	В-У-	ПО-ПО-	ВІ-	З-С-	ПРО-	ПРИ-	НА-	ПЕРЕ-
800 тис. знаків	31%	22%	21%	12%	5%	4%	3%	1%	1%

Для аналізованих префіксів характерна сполучуваність із дієсловами динаміки, що вказують на рух та переміщення (*входити, вступити, вкотитися, внести, впасти, зайти, занести, закотити, занести, прийти, принести, прокотити*), напр.: *Той ... ву-*

зілля *приносить у студію* (Інтернет-ресурс); *А як приходив до тебе в клуню?* (Остап Вишня); *Він заходить до світлини* (М. Стельмах); *Зігнувшись в три погібелі, Мина миттю вліз у хату ...* (О. Довженко); *Гарбуз заніс у хату...* (В. Собко); *Увійшли ми до церкви* (Остап Вишня); *Пристрій ... закотили на стадіон* (О. Шовкопляс). Залежну позицію при вирізненних дієсловах конституують разом із прийменниками ДО, В/У іменники різної семантики. З-поміж них активністю вирізняються назви будівель та їхніх частин (*хата, клуня, корчма, льох, стайня, кузня, столярня, буцегарня*), об'ємних предметів різної форми та призначення (*кишеня, книга, чаша, шапка, мішок, скриня, шухляда*), більш або менш чітко обмежених територій та акваторій (*сад, гай, яр, стадіон, подвір'я, маєток, річка*), а також власні чи загальні назви населених пунктів, географічних областей, країн, континентів (*хутір, місто, Таврія, Харків, Польща, Америка*), закладів (*виконком, штаб, посольство*), транспортних засобів (*віз, човен, автобус*), рослинного світу (*очерет, бур'ян*).

Низький ступінь продуктивності префікса ПРИ- пояснюється, по-перше, тим, що семантику “помістити, проникнути в що-небудь, усередину чогось” виразніше, без яких-небудь семантичних нашарувань експлікують префікси ЗА- і В-/ВВІ-/ВІ-/У-/УВІ-, по-друге, тим, що морфема ПРИ- актуалізує додатковий семантичний відтінок “завершення руху чи спрямованої дії в якому-небудь місці”. Пор. наведені вище приклади з такими: *Ой, уже той їжачок до ворітець приліз* (укр. нар. пісня); *До Лавріна Запорожця приїхали гості* (О. Довженко); *Тимофій приплив до берега* (М. Стельмах).

У вже згадуваній монографії Світлани Соколової ґрунтовному аналізу піддано префікс ВІ-. Зауважено, зокрема, що основним для нього є просторове значення “напряму руху зсередини назовні”, яке “відповідає одному зі значень прийменника з, конструкція з яким може бути на місці локативного актанта дієслова” (Соколова, 2003, с. 200-202). Схарактеризоване також типове для префікса ВІ- аспектуальне значення інтенсивної результативності, яке пов'язане з “просторовим значенням поширення на повну поверхню, якщо мотиватор має значення впливу на поверхню” (*вимостити, вибілити, виміряти, вилити*), зі значенням “результативної дії внаслідок завершення відповідно до внутрішньої межі, закладеної в мотиваторі” (*вирости, висохнути, випити, вибудувати*). Наголошено й на тому, що префікс ВІ- впливає інколи на розвиток додаткового відтінку результативного значення в дієслів із граничним мотиватором. Цей розвиток “пов'язаний зі зміною об'єкта” (*виміряти, вивершити, викохати*) (Соколова, 2003, с. 202-204).

Загальне значення “напряму руху зсередини назовні” постає в такому конкретизованому вигляді, як “дія, спрямована зсередини якого-небудь предмета або з меж якого-небудь простору”. Реалізація цієї семантики пов'язана з дієсловами руху та переміщення (*вийти, вибігти, виповзти, вилізти, вилетіти, вибратися, виїхати, вийняти, вивезти, викотити, винести*), конкретної фізичної дії (*висмикнути, витягти, витрусити, вирвати*). До речі, ці вербативи можуть функціонувати і в безпрефіксній формі. Досліджуваний матеріал показує, що основу з-поміж носіїв валентності становлять префіксальні дієслова, причому найвищою функційною активністю наділені ті, які мають у своєму складі префікс ВІ-, за котрим закріплене значення “виділити(ся) з чого-небудь, спрямувати(ся) назовні” (Русановский, 1986, с. 229) (на долю цих лексем припадає 35% від усіх зафіксованих дієслів). Типовим корелятом для префікса ВІ- є прийменник З/ЗІ/ІЗ, що вживається з родовим відмінком. Залежний компонент конструкції V (Pref ВІ-) + З/ЗІ/ІЗ + Ngen репрезентований різними лексико-семантичними групами імен-

ників, для яких ідентифікувальними є поняття “внутрішній об’єм” або “межі просторової одиниці”. Стосовно поняття “внутрішній об’єм”, то воно пов’язане із субстантивами – назвами будівель і їхніх частин (*хата, будинок, монастир, госпіталь, корчма, ванькир, кухня, кабінет, коридор, сіни*), різних об’ємних предметів та їхніх частин (*ящик, портфель, коробка, скриня, гаманець, діжка, баняк, миска, чарка, котел, стіл, шафа, подушка, записник, пальто, чобіт, шапка*), отворів (*двері, вікно, щілина, пролом, дірка*), частин тіла людини або тварини (*горло, зуби, очі, ноги, живіт*), засобів пересування і їхніх частин (*віз, машина, трамвай, кузов, кабіна*), напр.: ... *із низенької хати вийде мати смуглява моя* (В. Сосюра); ... *вийшов зі школи* (М. Стельмах); *А сам він ... не вижене з хати непрошеного* (П. Загребельний); *Вилетіть, а потім з дірки вилітає з бризками* (Остап Вишня); *Карий витрусив остюччя з бороди* (Ю. Мушкетик); *Колективний мужик, що виліз із символічного льоху, пробігся планетою...* (В. Єшкілев); *Шукали вони хвоста і випадково витягли зі скрині равлика* (Українська народна казка). Що ж до поняття “межі просторової одиниці”, то воно стосується іменників – найменувань материків, країн, географічних областей, населених пунктів і їхніх частин (*Африка, Польща, Крим, місто, село, хутір, вулиця, провулок*), більш або менш чітко лімітованих просторів, акваторій, різних речовин (*тундра, ліс, гай, діброва, садок, город, улоговина, ярута, подвір’я, садиба, плавні, болото, затока, струмок, річка, Збруч, океан, руда*), напр.: *Понад мільйон українців вийшли з країни на заробітки...* (Б. Костюк); *Так вона [дівчина] сиділа і подумки прощалася з білим світом – і раптом випливала до неї з моря величезна золота черепаха...* (з журн. “Дивослово”); *Наше [діло] – витопити її з руди і щось на цьому заробити* (В. Малик).

До спектра диференційованих значень, у формуванні яких бере участь префікс ВИ-, входить і таке, як “дія, спрямована з іншого, зворотного, боку предмета чи простору”. Виділену семантику здатна передавати приєднано-відмінкова форма З-ЗА/ІЗ-ЗА + Ngen та дієслова руху й переміщення (*вийти, вибігти, виїхати, виповзти*), конкретної фізичної дії (*винирнути, викотити, виштовхати*). Вони можуть уживатися і в безпрефіксній формі. Наше дослідження показало, що половина всіх вербативів мають у своїй структурі співвідносний префікс, що експлікує уже аналізоване вище значення “виділити(ся) з чого-небудь” (там само). Позицію локативного поширювача З-ЗА/ІЗ-ЗА + Ngen заповнюють іменники на позначення будь-якого конкретного предмета, що може бути перешкодою або простором, а саме: назви осіб за різними ономасіологічними ознаками (*брат, людина, професор, юнак*), тварин (*слон, черепаха*), груп людей або тварин (*натовп, зграя*), частин тіла людини чи тварини (*рука, нога, хобот*), будівель і їхніх частин (*хата, млин, дах*), огорож і їхніх частин (*паркан, тин, ворота, брама, хвіртка*), різних об’ємних предметів (*машина, піч, шафа, ящик, куш, криниця, віз, трактор*), плоских предметів, які можуть бути перешкодами (*фіранки, завіски, картина, образи, рушник*), населених пунктів (*місто, село, хутір*), більш або менш лімітованих просторів, функційних територій (*ліс, яр, грядка, садок, квітник*), акваторій (*ріка, озеро, струмок*), природних і штучних підвищень (*гора, горбок, насип*), явищ природи (*хмара, сонце, туман, сніг*), а також лексеми *горизонт, ріг, поворот*, напр.: *Вплив місяць з-за хмар...* (Б. Лепкий); *Впливаєш з-за обрію ти* (В. Симоненко); *У селищі Квасилів 47-річна продавчиня магазину вчора, 26 серпня, вийшла на кілька хвилин з-за прилавку, як зловмисник проник у заклад...* (Інтернет-ресурс); *Велосипедист вискочив з-за повороту* (В. Шевчук).

Уже було відзначено, що синонімом префікса ВИ- може бути префікс ПРИ- за умови репрезентації значення “дія, спрямована всередину або в межі просторової

одиниці". У такому разі вони корелюють із прийменником ДО, В/У, НА, напр.: *Дівчина вийшла до залу, стала пакувати речі* (В. Шкурупій); *Вона вийшла в сніи, розплакалася* (У. Самчук); *Охоронці ... вибігли на майданчик* (В. Яворівський). Про причини непродуктивності розглядуваних морфем ішлося вище. Основна з них та, що описувану семантику послідовно й експліцитно реалізують префікси ЗА- і В-/ВВІ-/ВІ-/У-/УВІ-.

Конститутивні властивості префікса ВІ- потверджує його здатність формувати просторові значення "дія, спрямована за межі просторової одиниці", "дія, спрямована на інший, протилежний, бік предмета". Перше з них передається за допомогою дієслів руху (*вийти, вилетіти, виповзти*), переміщення (*вивести, винести*), зорової дії (*виглянути*). Регулярним заповнювачем придієслівної позиції є прийменник ЗА та іменники – назви різних просторових одиниць. Серед останніх виокремлюються власні й загальні назви населених пунктів (*місто, Полтава, село*), територій та акваторій (*гай, діброва, океан, болото*), відкритих і обмежених, спеціалізованих та неспеціалізованих просторів (*стен, пасіка*), напр.: *Ой вийди, дівчино, вийди за гай* (укр. нар. пісня); *Тиша виповзла за село* (В. Симоненко); ... *літак ... викотився за межі смуги* (Інтернет-ресурс). Друге значення формується на базі тих же дієслів, що й перше. З'ява його пояснюється входженням до структури ЗА + Ngen іншого лексико-семантичного складу іменників. Вони групуються навколо поняття "конкретний об'ємний предмет навколишньої дійсності". Найчастіше фіксуються ті субстантивні лексеми, які називають будівлі і їхні частини (*клуня, хата, комора, хлів, поріг*), огорожі (*загородь, паркан, тин*), предмети побуту (*шафа, диван, глечик*), інші предмети, пов'язані з життєдіяльністю людини (*ремінь, стовп*), географічні та астрономічні об'єкти (*хмара, небокрай, скеля*), а також лексеми *поворот, ріг*, напр.: *Вийшла за клуню* (Остап Вишня); *М'яч викотився за поріг* (О. Донченко); ... *валка ряджених вихопилася за поворот* – *помчала по найждженій дорозі* (В. Малик).

Варто наголосити, що прийменник ЗА сполучається з дієсловами, у складі яких, крім префікса ВІ-, функціують інші локативні морфеми – ЗА-, ПО-/ПІ-, З-/ЗІ-/ІЗ-/ІЗІ-/С-/ІС-, ПРО-, ВІД-/ВІДІ-/ВІДО-/ОД-/ОДІ-, В-/ВВІ-/ВІ-/У-/УВІ-. Для першого значення типовою є префіксально-прийменникова кореляція ВІ- – ЗА-, оскільки основна просторова семантика префікса ВІ- – "віддалення, виділення з чого-небудь" (Українська граматики, 1986, с. 229), тоді як для другого значення ЗА- – ЗА, позаяк заміщувальна семантична функція префікса ЗА- – указівка на переміщення "за що-небудь, у яке-небудь місце" (там само, с. 230).

Отже, локативним префіксам ПРИ- і ВІ- притаманні чітко фіксовані семантичні специфікації. Вони належать до розряду неоднозначних морфем, мають свої префіксальні кореляти й разом з ними формують конкретний тип просторового значення. Досліджувані морфеми є компонентами префіксальних синонімічних рядів, кожен член яких залежно від його конститутивних властивостей виявляє функційну продуктивність або непродуктивність. Префікс ПРИ- корелює з прийменником ДО, К/К, В/У, НА, префікс ВІ- – з прийменниками З/ЗІ/ІЗ, З-ЗА/ІЗ-ЗА, ДО, В/У, НА. Морфеми ПРИ- і ВІ- регулярно сполучаються з дієсловами руху або переміщення, рідше конкретної фізичної дії й уточнюють їхній значеннєвий план тією або тією локативною характеристикою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Болдырев Р. В. Предложно-падежное функциональное взаимодействие в русской разговорной речи. Київ: Наук. думка, 1982. 242 с.
 Вихованець І. Р. Прийменниковий давальний у структурі словосполучення і речення: (синтаксичні категорії і зв'язки). Київ: Наук. думка, 1975. С. 85–108.

Словник української мови : в 11 т. / ред. кол. : І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 10. 1979. 658 с.
Соколова С. О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові : монографія. Київ : Наук. думка, 2003. 283 с.

Украинская грамматика / В. М. Русановский (отв. ред.), М. А. Жовтобрюх и др. Київ : Наук. думка, 1986. 360 с.

NINA STEPANENKO

SEMANTICS, COMBINABILITY, SYNONYMIC CONNECTIONS OF THE LOCAL PREFIXES PRI-, VI-

Locative prefixes PRI- and VI- are thoroughly investigated on the theoretical bases of functional, semantic and stylistic syntax in the article; their semantic structure and synonymous potential are explained. It is established that the prefixes analyzed belong to the category of ambiguous morphemes, their semantic structure in the projection on generic species dependence and differentiated individuality is represented. It is proved that the prefixes PRI and VI are semantically consistent with different prepositions, forming direct or indirect prefix-prepositional correlation. The lexical-semantic corpus of the verbs with which the formants described can be combined has been identified. The vocabulary-semantic spectrum of nouns, which together with the correlative prepositions, fill in a syntactic construction with a locative type of determination, based on the model: "prefix verb + prefix + noun in the indirect case," is characterized. The specificity of semantic consistency at prefix-adjective level is observed, the types of prefix-adjective correlation valid in modern Ukrainian language are distinguished and characterized. Synonymic series of prefixes have been sorted out and analyzed from the standpoint of semasiology; the relevant features by which the components of synonymous series are semantically crossed and contrasted have been pointed out. The mechanism of formation of locative value is revealed, the markers of locativity are found out, and their interaction with the consideration of lexico-semantic selectivity on different sections is revealed: "prefix - verb-motivator", "verb - verb-noun", "noun - prefix-correlate" "prefix- preposition", "the main carrier of valence - predicate locative concretizer".

An indicator of the frequency of prefixes, prefixal verbs based on continuous sampling (volume of the studied material - 800 thousand characters) was formed.

Key words: PRI-prefix; VI-prefix; prefix-prepositional correlation; locative semantics; synonymous prefixes; prepositional-correlates.

REFERENCES

- Boldyrev, R. V. (1982). *Predlozhno-padezhnoe funktsionalnoe vzaimodeistvie v russkoi razgovornoj rechi* [Propositional-case functional interaction in Russian colloquial speech]. Kyiv: Nauk. Dumka [in Russian].
- Vykhovanets, I. R. (1975). *Pryimennykovyi davalnyi u strukturi slovospoluchennia i rechenia : (syntaktychni katehorii i zv'iazky)* [The pronoun dative in the structure of phrase and sentence: (syntactic categories and conjunctions)]. Kyiv: Nauk. Dumka, 85-108 [in Ukrainian].
- Bilodid I. K. (Eds.). (1979). *Slovnnyk ukrainskoi movy* [Dictionary of the Ukrainian language. Kyiv: Nauk. dumka, 10 [in Ukrainian].
- Sokolova, S.O. (2003). *Prefiksalnyi slovotvir diiesliv u suchasni ukrainskii movi : monohrafiia* [Prefixed word formation of verbs in modern Ukrainian: monograph]. Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian].
- Rusanovskiy, V. M., & Zhovtobriukh M. A. (Eds.). (1986). *Ukrainskaia grammatika* [Ukrainian Grammar]. Kyiv: Nauk. dumka [in Russian].

Отримано 15.04.2019